

Oplæg på pædagogisk konference afholdt af Pædagogisk Forum i Odense, d. 14. november 2025

Børn, unge og voksnes sensoriske bearbejdning, nervesystemer og relationers betydning for børns udvikling.

**Forstå, giv omsorg,
genafstem = fornyet
motorisk planlægning
når succesen udebliver!**

**Hverdagens
iagttagelser er
GULD værd: noter**

**Forstyr det, I
ser/fornemmer/mærker**

**Hils, hils og hils x rigtig
mange gange = fremmer
fællesskabs følelse**

**Forskudte reaktioner
har brug for støtte,
omsorg OG forståelse**

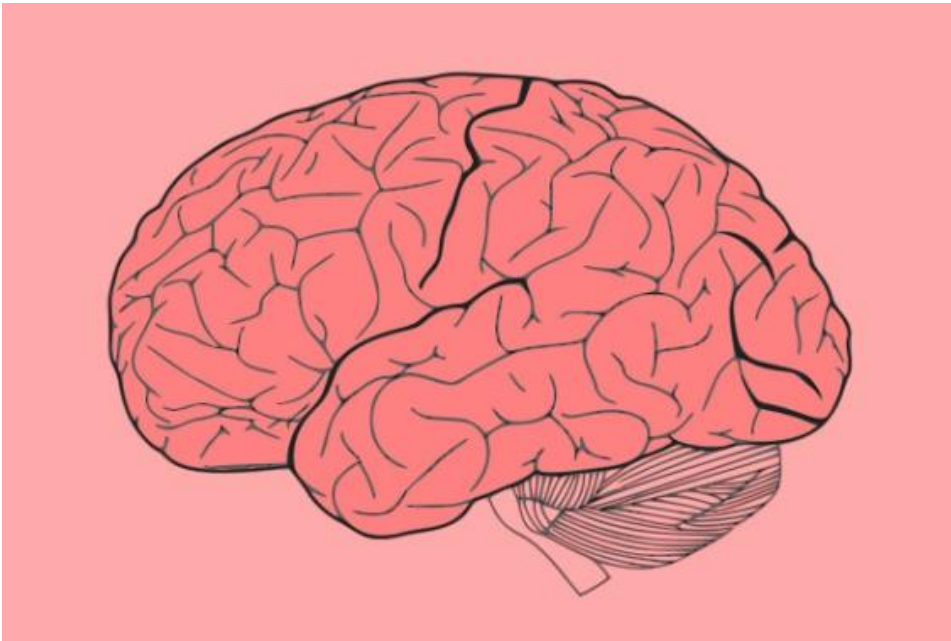

2 vigtige ting om hjerner

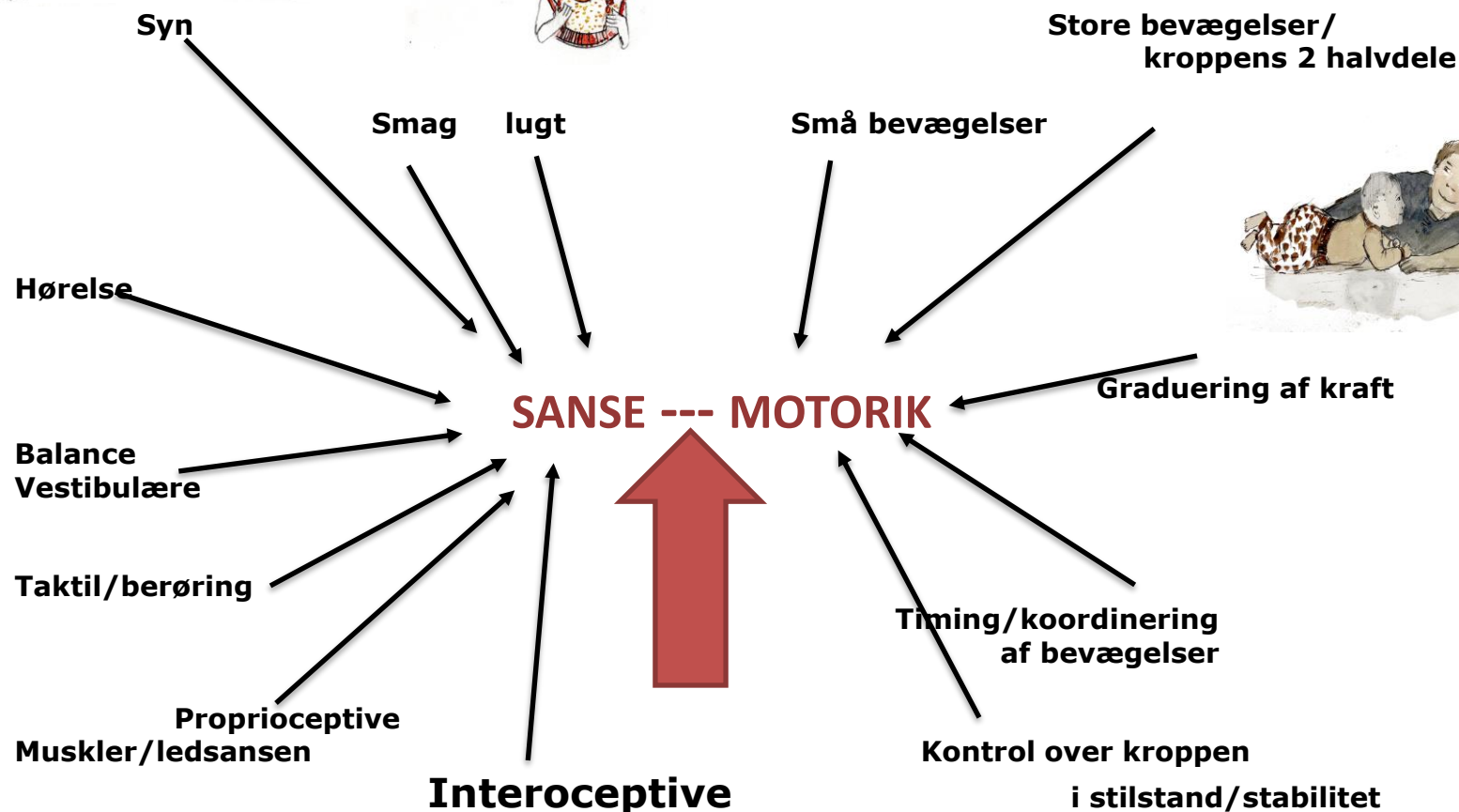

1. Alle hjerner er forskellige

2. Ingen hjerner kan undvære kontakt

KONTAKT – STIMULERING OG UDFORDRINGER ER ALTAFGØRENDE

OG NU EN SOLO-SANG FRA SALEN –

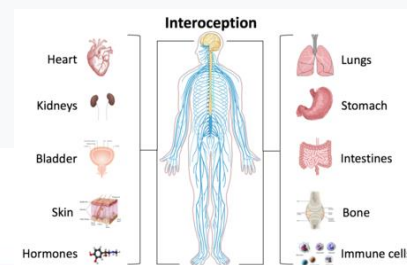

NEJ FORRESTEN– VI SPRINGER SANGEN OVER 🎤 📱 🎵 🎼

Ville det have være livsfarligt at komme her op...? Nej! Faktisk ikke.
Men det kan føles sådan.
OG det er følelsen der er vigtigt.

MEN: Bemærk, den kropslige Interoception: **sensorisk information**, der giver information om vores krops indre tilstand – hvordan kroppen har det indvendigt. **LIGE NU.**

Hvornår mon børnenes ”inderside” registrerer: ubehag/glæde/forventning/tristhed/ savn/ forladthed/skræk/spænding- bør udfordres i ”fredstid” v/glæde/leg/dejlig forventning, trang til toiletbesøg..

Neuroception

- Når nervesystemet konstant scanner miljøet for at vurdere risikoen på et givet tidspunkt, kan vores kroppe virke bange, uden at vi er opmærksomme på signalerne eller ved, at vi er bange.
- Det kræver kun en lillebitte ændring i udtryk/bevægelser eller lyde for at Neuroception at skifte fra "sikkerhed" til "fare på færde"

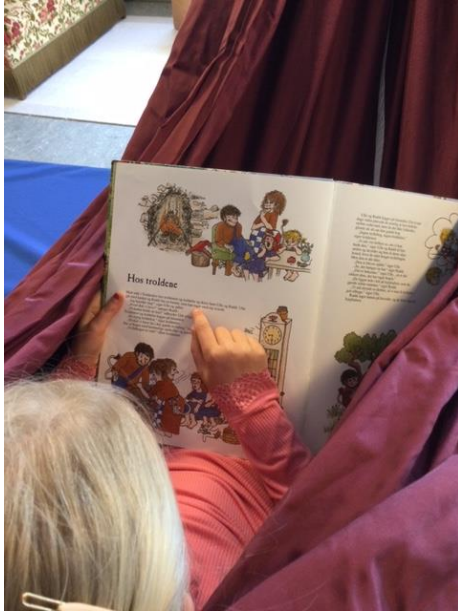

Reguleret kontakt før handling

Kig, smil, tal, syng med "veldoseret" kontakt, FØR du "gør noget": løfter, hjælper med tøj, giver en ren ble, ved mad og drikke eller tørrer en snot af nogens næse.

Hverdagens støtte til RO, forbedret sanseintegration, øge regulering og skabe kontakt!

**Tilbyd gerne: Stille rum – hvor og for hvem?
Uden eksklusion.**

Tilbyd ofte: "Ase/mase" aktiviteter med intense stimuli, hvor der løftes, trækkes, flyttes, hives og skubbes.

Inddrag gerne børn i hverdagens gøremål når hverdagen bliver for intens og svær:

**Være praktisk hjælper:
Sætte mad, bleer, køkkenruller, sæbe, vasketøj, bestik & legeredskaber på plads. Feje, rive. Låse af. Hælde op. Finde ting.**

Hvem - hvor – og med hvem – hvor længe – hvor kort?

SPEJLNEURONERNES BETYDNING

Det er dokumenteret, at vi har nerveceller, som påvirkes, når vi observerer andre, der er i aktivitet:

Derigennem får børn inspiration til:

- Bevægelse
- Leg
- Sansning
- Omsorg
- Nærvær
- Opgaveløsning

Når børn ser andre børns og voksnes handlinger bliver store dele af deres nervesystem stimuleret.

Vi skal derfor være værd at kopiere😊😊 både i ord og i handlinger – og LADE SMÅ OG STØRRE BØRN FÅ TID TIL AT IAGTTAGE.

Overvejelser om årsag – virkning:

Hvorfor og hvornår lykkes opgaven – lidt - delvis - af og til - :

- Barnets udfordringer – set i sammenhæng med familien
- Barnets udfordringer – set i sammenhæng med børnegruppen
- Barnets udfordringer – set i sammenhæng med personalegruppen
- Barnets udfordringer – set i sammenhæng med enkelte personer
- Barnets udfordringer i løbet af dagens rytme og antal timer i dagtilbuddet

ALT omkring barnet kan påvirke barnet.

INGEN kan ”ikke være i kontakt”, når man er sammen.

Vi og miljøet er altid en del af ligningen.

Vælg, prioriterer, udvælg, overvej:

KONTAKT, afgræsning, aktiviteter, ændring af rutiner, formel/uformel evaluering af tiltag. Opsamling af erfaringer.....

CONNIE NISSEN

Privat praktiserende ergoterapeut i **35 år**

De første 23 år

Undersøgelser, træning, behandling, vejledning og supervision af børns:

- sansemotoriske udvikling
- sanseintegration
- motoriske udvikling - bevægeglæde

De sidste 12 år

Gennemført mange forløb med børn med vanskeligheder med tilknytning, relationer og samarbejde.

Metoder: Sanseintegration/sansebearbejdning, Theraplay. Altid afsæt i neuroaffektiv udvikling, fokus på samspil, relationer og tilpasset kontakt.

Certificering i: Theraplay + MIM-P + ICDP + Mentalisering. Og nu også familierapeut.

Erfaring i udredninger og behandlingsforløb af børn/unge: fra få måneder og med el. uden diagnoser

Det parasympatiske nervesystem

Kan kaldes "afspændingsrespons" og **kan forstås som en proces**, der støtter organismen til at vende tilbage til en hviletilstand efter anstrengelse.

Afgørende for god trivsel er at det parasympatiske nervesystem udløses efter en reaktion på stress, fare eller trussel. Og dernæst kan det sympatiske system igen mobilisere den energi, der kræves for at opfylde kravene i en situation.

Aktivitet i det parasympatiske sørger for og påvirker:

Ro, **god fordøjelse, hvile, restituere**, bekæmpe sygdomme

At trække vejret roligt

Rolige voksne, struktur og trygge og meningsfulde lege kan skabe afgørende ro i børns nervesystem.

Det sympatiske nervesystem

Kroppen reagerer her med øget opmærksomhed og øget vågenhed – både på fare og i andre situationer.

Pulsen stiger, udvide bronkierne, formindske tyktarmens peristaltik, trække blodkar sammen, øge blodtrykket, øge peristaltik i spiserøret, forårsage pupiludvidelse, gåsehud og sved –samtidig.

Sund aktivitet i Sympaticus skabes bl.a. via: gode lege, fysisk aktivitet og i sunde udfordrende og spændingsfyldte aktiviteter.

Herved forbedres evnen til at yde vores maksimale -det vil sige at kæmpe fysisk eller flygte med stor hast og holde opmærksomheden oppe.

Angst, stress og fysiske – og følelsesmæssige belastninger aktiveres af det sympatiske nervesystem.

Arousalniveau

Vågenheds tilstand

Hjernens parathed til at reagere passende – muskeltonus er under indflydelse af arousal

For lav eller for høj arousal kan forstyrre kontakt og opmærksomhed og kan forhindre hensigtsmæssig respons fra omverdenen

Arousal kan påvirkes til at øges eller sænkes via aktiviteter, mennesker, kontakt og omgivelserne

Vigtigt at vi både skaber muligheder for at øge og at dæmpe arousal i trygge omgivelser

Regulering af arousalniveau kan være meget svingende og skal derfor udfordres

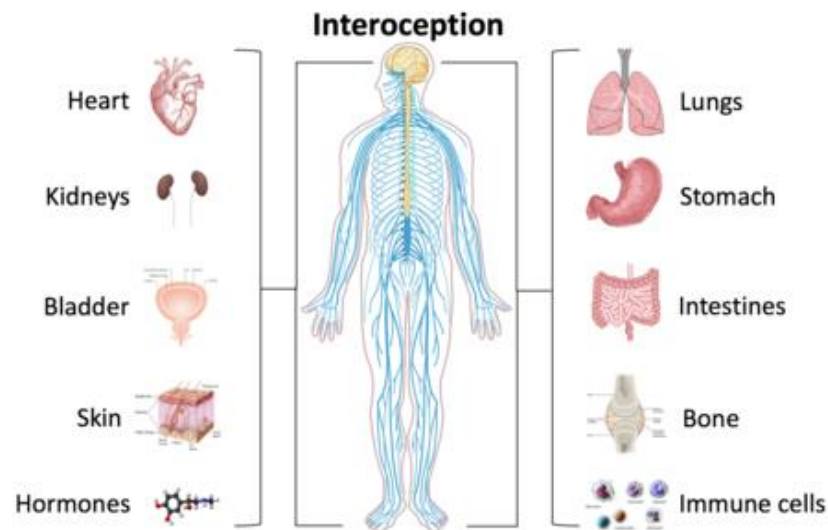

Interoceptive sans

Interoception er en **sensorisk information**, der giver information om vores krops indre tilstand - hvordan kroppen har det indvendigt.

Interoception giver oplevelsen af **kropsfornemmelser** knurrende mave, mundtørhed, spændte muskler eller racende hjerte.

Bevidsthed om disse **kropssanser** giver os mulighed for at opleve vigtige følelser som sult, mæthed, tørst, kropstemperatur, behov for badeværelset, seksuel ophidselse, afslapning, angst, tristhed, frustration og sikkerhed.

Interoceptive sans

Blandt andet beliggende i og omkring de indre organer:

- hjerte
- lunger
- blære
- tarme
- mavesæk

OBS: Forsinkede reaktioner på sensoriske stimuli

Fællessang = fællesskab

Klap - skulder – skulder - lår – lår - tramp – tramp!

Klap - skulder – skulder – lår – lår - Hop

**Jeg har fanget mig en myg,
smeltet fedtet af den.**

**Tønden her er stor og tyk,
fyldt med fedtet fra den.**

**Sy mig fluks et støvlepar,
du kan godt begynde.**

**Hvis jeg ingen penge har,
får du fedt i tønde!**

Reaktioner på sensoriske stimuli eller følelsesmæssige indtryk, kan ske **forskudt**

Relationer, kontakt, legeaktiviteter og læring kan påvirkes. Hold derfor øje med barnets:

- **Humør**
- **appetit**
- **toiletvaner**
- **Søvn**
- **Motorisk sikkerhed**

Fra minutter/timer/dage/måneder **efter ELLER forud** for oplevelserne kan reaktioner ses.

Al selvregulering læres gennem regulerende interaktioner, kaldes samregulering:

- **Afstemning**
- **fejlafstemning**: en ikke afstemt situation, misforståelser, uenigheder, nedsat forståelse for det skete.
Kan opstå i kontakt og sker ofte i lege. Er uundgåelige.
- **Genafstemning** er en slags "reparation" på samspil: smil, opmuntring, hjælp, forståelse – sproglig bistand.

Jo flere succesrige genafstemnings erfaringer børn oplever des lettere vil de have at genfinde den positive leg og kontakt, når det går galt.

Kortere tekster om emnet – tjek min
facebookside = "Børneergoterapeut Connie Nissen"

Eller min hjemmeside: www.sansemotorik.dk

Emnet er for alle aldre og alle børn

Bøger med tæt relation til dagens emne.

Sansemotorik og samspil.

Sansemotoriske Legeaktiviteter Af Connie Nissen

Den følsomme hjerne. Susan Hart. God – men svær!

Leg af Dion Sommer

Neuroaffektiv udviklingspsykologi 1 – 2 – 3 Af Susan Hart

Drengen, der voksede op som hund. af: Bruce D. Perry og Maia Szalavitz. Hans Reitzels. **God! Nem at læse! Læs den!**

Hvorfor jeg føler det du føler Joachim Bauer – **God bog om spejlneuroner.**

Inden i mig – og i de andre. Karen Glistrup. **God højtlysningsbog om følelser**

Hvad børn ikke ved. . . hvor de ondt af. Bryd tavsheden. Karen Glistrup.

Fra Menneskekryp til gående barn” + Opp og frem! Begge af Hanne Mossige. Norsk om motoriske milepæle

Graviditetens muligheder - en tid hvor relationer skabes og udvikles

Af Margareta Brodén